

לאן הגענו... יש פסוקים שחששו ל"אושא מילתא"/זילותא דשבת בהפעלת שעון שבת. – לקמן האם להלכה חוששים לכך.

שבת דף יח

אבל אין נותנין חטין לתוך הריחים של מים אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום. מאי טעמא ? אמר רבה מפני שמשמעת קול אמר ליה רב יוסף ולימא מר משום שביתת כלים... השתא דאמר רב אושעיא אמר רב אסי מאן תנא שביתת כלים דאורייתא בית שמאי היא ולא בית הלל

האם לרב אושעיא איסור חטין הינו רק לבית שמאי או מודה לדברי רבה ?

רבינו חננאל מסכת שבת דף יח.

ואף על גב דקיי"ל כב"ה ובי"ה לית להו שביתת כלים, נתינת חטים ברחיים של מים בע"ש להטחן בשבת אסור דלא אמרו משום שביתת כלים אלא רב יוסף, אבל רבה אמר מפני שמשמעת את הקול וכוותיה מסתברא

רי"ף מסכת שבת דף ו עמוד א – ב

ואין נותנין חטין לתוך הריחים של מים אלא כדי שיטחנו מבעוד יום ואוקימנא אליבא דב"ש דאית להו שביתת כלים, אבל לב"ה לית להו שביתת כלים ושרי, ואיכא מ"ד אסור ואפי"ל לב"ה מפני שמשמעת את הקול
מה היא המחלוקת בין שתי השיטות לגבי חשש השמעת קול ?

בעל המאור מסכת שבת דף ו.

... אסיקנא בגמ' והשתא דאמר רב אושעיא מאן תנא שביתת כלים ב"ש היא. מדאמרין 'השתא דאמר רב אושעיא' - אלמא הכין הוא מסקנא דגמרא והכי הלכתא הילכך לא חיישינן בריחים של מים לא לדרכה ולא לדרב יוסף ומה שהוסיף הרי"ף בהלכותיו בריחים של מים ויש אומרים אסור מפני שמשמעת את הקול אכן לא חיישינן לה ולא מידי !

רבינו יהונתן מלונגיל על הרי"ף מסכת שבת (לפי דפי הרי"ף) גמרא דף ו עמוד ב

אבל בריחים של מים אפילו בית הלל מודו דאסור מפני שמשמעת את הקול, אליבא דרבה. ורב יוסף פליג עליה דסבר דפליגי ב"ה אפילו בריחים של מים. והלכתא כרבה דכל היכא דפליגי רבה ורב יוסף הלכתא כרבה.

ספר הישר (חלק התשובות) סימן ו – רבנו תם

צא ולמד מרחיים של מים שאסרו בית שמאי משום שביתת כלים ובית הלל לית להו שביתת כלים ושרי להניח בהן חטין והן טחונין כל השבת,,, וכ"ש שאם ע"י גוי בקבלנות שהוא מותר. ורבותינו שפוסקין בכל מקום שביתת כלים דאורייתא הא ליתא. וכן כר"ח כדברי המקיל בשביתת כלים אבל בריחים פליג עלאי - ולא ידענא טעמא, דמשמיעת קול לית לך, ועד שיתברר לי טעמו לא אאסור אותן

תוס' שבת דף יח עמוד א ד"ה והשתא דאמר

והשתא דאמר רב אושעיא הא מני ב"ש היא - אומר ר"ת דהלכתא כרב יוסף דמוקי ברייתא כב"ש דהא רב אושעיא קאי כוותיה ולפי"ז ריחים מותרים דלדידיה לב"ה שרי אפילו היכא דקעביד מעשה ולא חייש להשמעת קול. ולי נראה דרב אושעיא לא מוקי לה כב"ש אלא הש"ס הוא דקאמר הכי, הא מני ב"ש היא אליבא דרב יוסף דמוקי לה משום שביתת כלים, אבל לרב אושעיא מצינן למימר דמוקי לה כב"ה, ואית ליה השמעת קול כרבה. וכן פסק ר"ח דטעמא דריחים משום השמעת קול ואתי כב"ה...

שו"ת הריב"ש סימן קנא

ואפי" בריחים עצמם אמר רבה בפרקא קמא דשבת (יח) דאיכא אסורא אפי" לב"ה דלית להו שביתת כלים מפני שמשמעת את הקול. ורבינו חננאל ז"ל פסק כרבה אף על גב דרב יוסף פליג עלה. אלא שהרי"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל ור"ת ז"ל לא פסקו כן. והרי"ף ז"ל כתב שתי הסברות בהלכות.

ספר אור זרוע חלק ב – הלכות ערב שבת סימן ב

אבל כל דבר שהוא מפורסם כגון נתינת חטים ברחיים בע"ש אסור מפני שמשמעת את הקול וכן נמי בנין הבית ותיקון השדה אסור בתוך התחום אפי" ע"י קיבולת מפני החשד דשמירת שבת. הלכך ישראל שקנה מטבע מן המלך אסור לו לאדם להניח מטבעים עכו"ם שיטביעו בשבת כי הם משמיעים את הקול ואוושא מילתא ועוד שהוא כשכיר שבת שפי' לעיל דאסור

טור אורח חיים הלכות שבת סימן רנב

אבל אסור לתת חיטין לתוך ריחיים אלא כדי שיטחנו מבעוד יום כיון דאוושא מילתא טפי איכא זילותא דשבתא.

ב"י סימן רנ"ב

אבל אסור לתת חטים לתוך ריחיים וכו'. גם זה שם בברייתא (יח)... ולפי זה לתת חטים לתוך ריחיים לרב יוסף שרי ולרבה אסור... וכתבו התוספות.... ולענין הלכה כיון שהרי"ף והרמב"ם ורבינו תם מתירים ועוד דמילתא דרבנן הוא הכי נקטינן אלא שבמקום שנהגו איסור אין להתיר.

מה מסקנתו לגבי השמעת קול ?

דרכי משה הקצ"ר אורח חיים סימן רנב

ולי נראה דמסתמא יש לנהוג איסור כדעת התוספות שדחו דברי רבינו תם מאחר שהסכימו עמהן כל בתראי דלעיל מיהו במקום שנהגו היתר אין למחות בידם. וכן נראה מדברי מהר"י ווייל בתשובותיו סימן ק"ל דנקט לחומרא שכתב על כלי המשקולת שקורים זייג"ר העשוי להשמיע קול בשבת אסור להעמידו מערב שבת דאמרינן אין נותנין חיטין לתוך הריחיים משום השמעת קול עכ"ל, וגם באגור (סי' תקיט וסי' שמג) כתב לאסור נתינת חיטין לתוך הריחיים, וכתב דמכל מקום מותר בכלי המשקולת דלא דמי לקול הריחיים כי לשם יסברו שנתנו החיטין לתוך הריחיים בשבת אבל בכלי המשקולת הכל יודעים שרגילים לתקנו בכל יום על יום שלאחריו וביום שהיא מקשקש ומשמיע אין מתקנין אותו וכן יש לפסוק הלכה למעשה וכן עמא דבר עכ"ל, ובהגהות מיימוניות פ"ו (אות ל) כתב בשם הר"ם מקורביי"ל על ישראל הממונה על המטבע של מלך ליתן כסף [לנכרי] לתקנו בשבת כיון שאין כאן שמיעת קול שהוא של ישראל אין לחוש כיון שהגוי עביד בשכרו עכ"ל, ובאור זרוע (הל' ערב שבת סי' ב סעיף א') כתב דאסור להכותה בשבת משום איסור השמעת קול, ואפשר דמייירי ביודעים שהישראל ממונה עליה ולכן אסור דומיא דנתינת חיטין לתוך הריחיים

שו"ע או"ח סימן רנ"ב סעיף ה'

ומותר לתת חטים לתוך ריחיים של מים, סמוך לחשיכה. הגה: ולא חיישינן להשמעת קול, שיאמרו ריחיים של פלוני טוחנות בשבת. ויש אוסרים בריחיים ובכל מקום שיש לחוש להשמעת קול (טור ותוספות והרא"ש פ"ק דשבת, וסמ"ג וסמ"ק וסה"ת והגה"מ פ"ו ותשובת מהרי"ו סימן ק"ל ואגור) והכי נהוג לכתחלה, מיהו במקום פסידא יש להקל כמו שנתבאר לעיל סוף סימן רמ"ד. ומותר להעמיד כלי משקולת שקורין זייגע"ר מערב שבת, אף על פי שמשמיע קול להודיע השעות בשבת, כי הכל יודעים שדרך להעמידו מאתמול (טור), ועיין לקמן סימן של"ח).

משנה ברורה סימן רנב ס"ק מח

ובכל מקום - כלל בזה כל כיוצא בזה המשמיע קול דאוושא מילתא ואיכא זילותא לשבתא...

ערוך השולחן אורח חיים סימן רנב סעיף ח

וכן מותר לתת חטים ושעורים לתוך ריחיים של מים סמוך לחשיכה והיא טוחנת כל השבת דאין אנו מצווין על שביתת כלים וה"ה ריחיים של רוח... בריחיים רבותא נגד שארי המלאכות שחשבנו שבריחיים יש השמעת קול ואיכא זילותא דשבת ובגמ' שם יש פלוגתא בזה והכריעו רוב הפוסקים כמאן דמתיר ובאמת יש אוסרין בריחיים מטעם זה שיאמרו ריחיים של פלוני טוחנות בשבת וכן בכל מקום שיש לחוש להשמעת קול והכי נהוג לכתחלה מיהו במקום פסידא יש להקל דכן עיקר לדינא

ומה דין ריחים של רוח למנהג ? לאור האמור מה דין הפעלת מכונת כביסה לפני שבת ? והאם יש הבדל בין רעש

שנשמע בתוך הבית לזה שחוץ לבית ? הפעלת רובוט לניקוי הבית על ידי שעון שבת (בהתייחס רק לענין הרעש)

?

הערות הגרי"ש אלישיב מסכת שבת דף יח עמוד א

והגר"מ פיינשטיין זצ"ל אסר להשתמש במזגן וכדו' ע"י שעון שבת, ומשום חששא דהשמעת קול, אמנם בזמנינו שהוא רגילות להעמיד שעון שבת, הו"ל כשעון שהתיר הרמ"א, ושרי, אמנם להפעיל מכונת כביסה מע"ש שתעבוד בשבת, כיון שאין הדרך לעשות כן, אסור.

שמירת שבת כהלכתה פרק לא אות ט - י

אין לאפשר לנכרי הצריך להדיח כלים בבית היהודי, להשתמש בשבת או ביום טוב, במדיח כלים המשמיע רעש בזמן פעולתו, ומשום "אוושא מילתא", פירוש רעש מכונות שאינו מתאים לשבת גורם לזלזול בכבוד שבת. [הערה שם: (לד) סי' רנב סעי' ה ברמ"א].

(מדיח עלים עם שעון שבת – ולשין לב שחושש גם לרעש שבתוך הבית – ולכאורה ראייה חזרה מהשעון שאף הוא

בבית ודנו לגביו).

שמירת שבת כהלכתה פרק יג אות נד

אסור להשתמש בשבת וביו"ט ברמקול, אף אם הוא מופעל מבעוד יום, או אם הוא מופעל באמצעות שעון – שבת (וקסא) עיין מנחת שלמה ח"א סי' ט ענף ב ס"ק ד, מהא דסי' רנב סעי' ה ברמ"א ובמ"ב ס"ק מח, דכיון דאיכא אוושא מילתא יש בו משום זילותא דשבת

ש"ת קול מבשר חלק א סימן יא

ע"ד שאלת הרה"ג רש"י לנדרס נ"י בענין בית חרושת דרמת גן לתעשיית תרופות קלציום, וכפי תיאור הרב השואל עומדת שם מכונה צורתה כמו מקרר חשמלי, המכונה הזאת מעבירה מכונה אחרת העומדת בתוך דוד ברזל, אשר שם מונחים דברים חימיים /כימיים/. שם יש מכונה אוטומטית העובדת באופן אוטומטי בלי הפסק יומם ולילה, מכונה זו מעבירה את זרם חשמל בתוך החמרים החימיים, והזרם מערבב ולש את החמרים הללו עד שנעשה מזה הקלציום. עבוד הקלציום הזה שווה בכל פעם בערך ששה או שבעה ימים. המכונה האוטומטית הזו נעשה באופן כזה שאינה צריכה לשום טפול והשגחה ונעשה גם באופן כזה שאם יארע איזה קלקול במכונה, נפסקת העבודה לגמרי והמכונה עומדת מלעבוד, עד שאין חשש שיצטרכו לתקן בכדי שלא יגרום הקלקול איזה הפסד בבנין בית החרושת. כשנגמרה העבודה היא מפסיקה מעצמה את פעולתה, ובעל בית החרושת הוא איש יהודי חרד, אין שום השמעת קול מתוך המכונה אלא רק זמזום קל כמו שנשמע מתוך מקרר חשמלי. אם יפסיקו את העבודה קודם כניסת השבת, מתקלקלים החמרים החימיים העומדים באמצע עיבודם ואינם ראויים לכלום ויש בזה הפסד גדול. בית חרושת זה לא צריך ולא זקוק כלל לשום השגחה על המכונה, וביהח"ר הוא סגור בכל יום שבת ולא נכנס שם שום בן אדם וגם החדר סגור.

אולם הרב השואל מסיים באמרו: היות שרוב בתי החרושת העובדים במכונות אוטומטיות, או כולם עובדים בשבת, וידוע ומפורסם לכל שהם עובדים באופן אוטומטי, אבל בודאי ישנם הרבה מהם שלא באים לשאול שאלות, ויש מהם הרבה שצריכים להשגיח על המכונות ואם יארע קלקול מוכרחים לתקן שלא יגרום נזק בעצם הבנין או במכונה, ואפשר שיש מהם שמכניסים את החמרים גם בשבת משום ריוח ופרנסה משכר שבת, ואם נתיר לביהח"ר הזה לעבוד בשבת ולא להפסיק בערב שבת, ההמון לא יבין את ההבדל בין ביהח"ר זה או אחר, ויצא קול שהתירו הרבנים את הדבר, ובכלל אולי יש בה משום ממצוא חפצך ודבר דבר, לכן הוא מסתפק ושואל בזה.

א והנה הגאון הראש"ל הרב"צ עוזיאל שליט"א כתב בתשובתו בזה"ל: לפי תיאורי השאלה התשובה בצדה להתיר ע"פ פסק מרן ורמ"א או"ח סי' רנ"ב סעיף ה'... אולם יפלא בעיני מאד הכרעת הרמ"א בדב"מ פסק כהאוסרים שהם רבים ולא הזכיר כלל ההיתר דמקום פסידא רק בהגהות השו"ע, והפרמ"ג בא"א ס"ק כ"א כתב בדעת המג"א דכל מקום שמתיר הרמ"א במקום הפ"מ סובר עיקר כדיעה זו כמ"ש בתורת חטאת ועוד ביו"ד, אבל א"א לומר כן שהאוסרים רבים מאד והב"י פסק כהר"ף והרמב"ם כדרכו והרמ"א בכל מקום חולק על כלל זה של הב"י ובפרט כאן דהר"ף והרמב"ם לא התירו בהדיא. ומזה יש ראייה לשיטת הע"ש שהובא במג"א ס"ק כ"א, גם הרב התניא בקו"א סי' רנ"ב ס"ק י"ג נוטה קצת לדעת הע"ש, ומצאתי בביאורי הגר"א סי' רנ"ב ס"ק י"ד ד"ה ואף על פי, נראה ברור שסובר כדעת הע"ש ומה שמתיר הרמ"א משום פסידא זה לכ"ע אפילו לרבה. לכן בני"ד שיש הפסד גדול יש להקל באופן שכתבתי לעיל בסוף אות א'. משלם ראטה.

ש"ת ציץ אליעזר חלק ד סימן לא

אם מותר שהממטרות תהיינה בפעולתן בשבת על ידי כוון מערב שבת ב"ה, ט"ו לחדש ימי הרחמים תשי"ג. לכבוד השו"ב הנכבד הר"ר מנחם כובאני שליט"א. נוה שלום ע"י נתניה.

שלום רב, קראתי בתשומת לב את שאלתו שאלת חכם אם מותר להשקות בשבת את הזרעים ע"י הממטרה באופן שיפתחו אותה מע"ש ותשאר פתוחה ותמטיר כל השבת, וכבו' ציין ישר למקור דברי הגמ' בשבת ד' י"ח והרמב"ם פ"ג מה' שבת ה"ב ושו"ע או"ח סי' רנ"ב, ודן לומר שהתירו לפתוח מים לגנה מע"ש רק ע"י המשכה בתעלה ולא ע"י מכשיר. ובגלל דחיפות השאלה הריני ממחר להשיבו בקצרה. (א) לפענ"ד נראה דכשם שלא אסרו עצם פתיקת המים מע"ש שהולכים ומשקים כל יום השבת את הגינה ולא חששו למראית עין שיאמרו שפתק בשבת גופא, כך מותר נמי לפתוח מע"ש שיומשכו המים ע"י מכשיר הנקרא ממטרה, מכיון שאנן פסקין דאין איסור שביתת כלים בשבת...

(ב) ומשני טעמים שונה נידונו מדין רחיים של מים שהרמ"א באו"ח בסי' רנ"ב סעי' ה' אסר הדבר משום השמעת קול. ראשית שם ברחיים של מים ישנו משמיע קול של ממש, שכל מי שעובר בקרבת מה למקום שומע ומבחין מיד בקול האיסור שהוא קול הטחנה, ולכן הואיל וישנו אוושה מילתא אסרו משום מראית עין מכיון דאיכא זילותא דשבתא... ומשא"כ בכגון נידונו שהממטרות אינן משמיעות שום קול ענות גבורה ולכל היותר משמיעות רק קול ענות חלושה, ואין הבחנה יתירה של שמיעת קול איסור לכן בכגון דא יש מקום לומר דלא נקרא אוושה מילתא אסרוהו, וממילא אין גם איסור של מראית עין, דלא אסרו כי אם כשנוסף לנראין יש גם נשמעין, ומשא"כ כשהוא רק בגדר של נראין ולא נשמעין, וזהו גם טעם ההיתר שנוהגים להשתמש במאור החשמל בשבת החוזר ונדלק ע"י כוון שעון אוטומטי מע"ש, וכן לכבות ע"י שעון אוטומטי, ולא חששו למראית עין של הרואים, והיינו מכיון שזה רק בגדר של נראה ולא נשמע, ואין האוושה מילתא.

ואפשר להביא סייעתא לדבר זה שכל עיקר יסוד האיסור ברחיים הוא בעיקר משום אוושה מילתא, מדברי התוס' בשבת ד' י"ז ע"ב ד"ה אין נותנין, שכותבין בתוך דבריהם דברחיים ידעי כו"ע שהרחיים טוחנות מעצמם וידעי נמי שהחיתין הושמו שם מע"ש עיין שם. וא"כ מהו לדבריהם טעם האוסרים?... ובע"כ שעיקר טעם האוסרים הוא משום האוושה מילתא שהקול נשמע למרחקים. וזהו הזילותא דשבתא... (ועיי"ש הצעה נוספת בדוחק).

(ג) ושנית יש לחלק משום דברחיים הטחינה אינה צורך השעה של יום השבת גופא, ובכל אופן שהוא אין היכר שזה נזקק לצורך היום, ולא עצם היום הוא שקגרים שהרחיים יהא בהפעלה, וההפסד באי הפעלת הרחיים אינו נראה לבני"א במוחש ולכן ישנו ביותר החשש של מראית עין שיאמרו היות והדבר לא זקוק במיוחד לאותו יום ובכל זאת הרחיים בהפעלה לשם הכנה לימי החול ולשם רווחים, א"כ בטח איש כזה גם הפעיל גוף הרחיים ביום השבת, לכן נחשב הקול קול של אוושא מילתא וזילותא דשבתא, וכן יבואו לחשוב שהיות וההפסד אינו נראה תמיד מראש א"כ אולי בא דבר החשת הפעולה בשבת גופא, והבעלים כשלא יכלו לעמוד על ממונם הפעילו בשבת הטחנה, אבל כבנידוננו הדבר ניכר לכל שזה בא לשם צורך הכרחי מידי שיומא הוא דקגרים, כדי שלא יתקלקלו הזרעים, וההפסד באי ההשקאה נראה במוחש, ולכן במה שיראו שהמטרות בפעולתם לא יבואו לחשוד שסודר בשבת גופא, אלא יחשבו שהיות שההפסד הוא תמידי ונראה תמיד מראש בטח דאגו בעלי הגינה לכך לסדר מראש הכל באופן המותר, וכן הקול אינו מבליט כ"כ האוושא מילתא וזילותא דשבתא, וכמובן שלא עסקין ברשיעי המביאים חשדא על עצמם ע"פ הנהגותיהם התמידיות. ושוטים שקלקלו יתנו את הדין. וגם בזה יש להסביר שזהו גם טעם ההיתר של השימוש בחשמל בשבת ע"י שיעון אוטומטי המדליק ומכבה כנ"ל, והיינו מכיון שכולם יודעים שא"א בליל שבת בלי מאור ולכן כולם ידונו לכך זכות שבטח סודר מראש באופן המותר.

וליתר תוקף היות וענין המטרות הוא אינו דבר השווה לכל נפש כמאור החשמל לכן מן הטוב והמועיל לסדר שבעל הגינה ידביק פתקה ע"י השער ויהא כתוב בה שהמטרות בפעולתן ע"י כוון מע"ש.

(ד) נוסף על כל זה הרי גם ברחיים גופא דעת הב"י ורבים דעימיה להתיר ולא לחשוש להשמעת קול... ואפי' הרמ"א ודעימיה המחמירים מתירים הדבר במקום פסידא... (ה) לכן משום כל הנ"ל נלפענ"ד שיש להתיר הדבר. ולדעתי יש בנתינת ההיתר גם משום תיקון והשבת רבים מעון, כי לדאבונינו עיננו הרואות שהרבה בני אדם בהולים על ממונם ואינם מעמידים את עצמם מלפתוח המטרות בשבת גופא והדברים מגיעים לידי עבירה על איסור זריעה כמובן, ועם נתינת היתר זה אולי ישובו רבים מהעון החמור כשיראו שאפשר לסדר את ההשקאה בהיתר, מכיון שימצאו מצב של עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר.

שים לב לסיום דבריו !

שו"ת יחזקאל דעת חלק ג סימן יח

שאלה: חיילי צה"ל המגיעים לביתם לחופשה קצרה בערב שבת אחר הצהריים סמוך לכניסת השבת, ועליהם לחזור לבסיסים במוצאי שבת, האם מותר להם לתת בגדיהם לתוך מכונת כביסה אוטומטית, ולהפעילה לפני שקיעת החמה, והיא מכבסת והולכת מאליה בשבת?

תשובה: במסכת שבת (דף י"ז ע"ב)... לכאורה הוא הדין בנידון שלנו, שמותר לתת בגדים למכונת הכביסה בערב שבת, והם מתכבסים והולכים ביום השבת, כיון שהמלאכה נגמרת מאליה על ידי המכונה שהיא אוטומטית.

אולם עדיין יש לדון בזה ממה שאמרו בברייתא בשבת (דף י"ח ע"א), אבל אין נותנים חטים לתוך הריחים של מים אלא כדי שיטחנו מערב שבת..... פסק מרן בשלחן ערוך /א"ח/ (סימן רנ"ב סעיף ה'), שמותר לתת חטים לתוך הריחים של מים סמוך לחשיכה, ואין חוששים להשמעת קול שיאמרו ריחים של פלוני טוחנות בשבת. וכתב על זה הרמ"א בהגה, ויש אוסרים בריחים, וכן בכל מקום שיש לחוש להשמעת קול, וכן נוהגים לכתחלה, אבל במקום הפסד יש להקל ע"כ. וכתב הפרי מגדים (אשל אברהם ס"ק כ"א), שמעיקר הדין אנו סוברים כדעת רבינו תם וסיעתו, שהשמעת קול מותרת בשבת, וכמו שפסק המחבר בשלחן ערוך, אלא שנוהגים להחמיר לכתחלה לחוש לדעת החולקים במקום שאפשר בלי הפסד ע"כ.... וכיוצא בזה כתב בשו"ת עטרת חכמים (חלק יורה דעה סימן ה'), שבכל מקום שהתיר הרמ"א במקום הפסד מרובה, נראה שמעיקר הדין הוא סובר להתיר, אלא שחושש לדעת המחמירים במקום שאין הפסד מרובה. וכן כתב הרמ"א עצמו בתורת חטאת ע"ש. ולפי זה הדבר ברור שבנידון שלנו לדעת מרן השלחן ערוך מותר בפשיטות לתת בגדים למכונת כביסה אוטומטית סמוך לכניסת השבת, והם מתכבסים מאליהם בשבת. ואף לדעת הרמ"א, הואיל וכאן יש צורך בדבר, כי במוצאי שבת יצטרכו לשוב מיד לבסיסים, והשעה דחוקה להם, לכן יש להתיר לעשות כן. וראה עוד בשו"ת קול מבשר חלק א' (סימן י"א), ובשו"ת היכל יצחק (חלק אורח חיים סימן י"ט והלאה), ובשו"ת יביע אומר חלק ג' (סימן י"ז אות ג').

בסיכום: מותר לתת בגדים לתוך מכונת כביסה אוטומטית בערב שבת סמוך לשקיעת החמה, והם מתכבסים מאליהם. וכדעת מרן השלחן ערוך שקבלנו הוראותיו. ואחינו האשכנזים נוהגים כדעת הרמ"א להחמיר, אלא אם כן יש צורך בדבר.